

Bruxelles, 1. prosinca 2020.
(OR. en)

13512/20

SOC 772
EMPL 542

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	ST 12945/20
Predmet:	Zaključci Vijeća o ljudskim pravima i dostojanstvenom radu u globalnim lancima opskrbe

Za delegacije se u prilogu nalaze Zaključci Vijeća o ljudskim pravima i dostojanstvenom radu u globalnim lancima opskrbe.

**Zaključci Vijeća o ljudskim pravima i
dostojanstvenom radu u globalnim lancima opskrbe**

PODSJEĆAJUĆI DA

1. Zaštita ljudskih prava, poticanje održivog razvoja, zaštita okoliša, promicanje socijalne pravde i poštovanje međunarodnog prava među temeljnim su vrijednostima Europske unije utvrđenima u Ugovorima o Europskoj uniji i Povelji Europske unije o temeljnim pravima.
2. Te vrijednosti usmjeravaju angažman Europske unije u zaštiti ljudskih prava i promicanju dostojanstvenog rada za sve.
3. Države članice predane su promicanju dostojanstvenog rada za sve, kako je utvrđeno u UN-ovu Programu održivog razvoja do 2030. Održivi globalni lanci opskrbe ključni su za postizanje UN-ovih ciljeva održivog razvoja, kako je istaknuto i u Novom europskom konsenzusu o razvoju¹.
4. U UN-ovu Programu do 2030., Deklaraciji Međunarodne organizacije rada (MOR) o socijalnoj pravdi za pravednu globalizaciju iz 2008. i Deklaraciji MOR-a povodom njegove stote obljetnice o budućnosti rada iz 2019. dostojanstven rad za sve utvrđen je kao jedan od glavnih ciljeva.
5. Trostranom deklaracijom MOR-a o načelima za multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku poduzećima se pružaju smjernice o socijalnoj politici te uključivim, odgovornim i održivim praksama na radnom mjestu, dok se Smjernicama OECD-a za multinacionalna poduzeća pružaju načela i standardi za odgovorno poslovanje².

¹ Novi europski konsenzus o razvoju: naš svijet, naše dostojanstvo, naša budućnost. Zajednička izjava Vijeća i predstavnika država članica koji se sastaju u Vijeću, Europskog parlamenta i Europske komisije, 2017.

² Međunarodna organizacija rada: Trostrana deklaracija o načelima za multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku, peto izdanje, ožujak 2017.
Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj: Smjernice OECD-a za multinacionalna poduzeća, izdanje 2011.

6. Poštovanje, promicanje i učinkovita provedba načela o temeljnim pravima na radu, uključena u Deklaraciju MOR-a o temeljnim načelima i pravima na radu iz 1998., među osnovnim su elementima programa za dostojanstven rad.
7. Vijeće Europe usvojilo je 2016. preporuku o ljudskim pravima i poslovanju kojom se pružaju posebne smjernice za pomoć državama članicama³.
8. Vijeće je pozvalo države članice i Europsku komisiju da potiču i podupiru odgovorno upravljanje u globalnim lancima opskrbe, među ostalim društveno odgovornim poslovanjem, dužnom pažnjom u vezi s ljudskim pravima, promicanjem dostojanstvenog rada te socijalnom zaštitom i zaštitom radnika⁴.
9. Komisija je donijela europski zeleni plan⁵ u kojem je istaknuto da EU, kao najveće svjetsko jedinstveno tržište, može postaviti standarde koji se primjenjuju u globalnim lancima vrijednosti.
10. Europska unija i njezine države članice obvezale su se na provedbu Vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima kako bi se ljudska prava i radni standardi zaštitili od negativnih učinaka koje uzrokuju poduzeća, među ostalim s ciljem osiguravanja da osobe koje su takvim učincima izložene zbog poslovnih aktivnosti imaju pristup djelotvornom pravnom lijeku.

³ Vijeće Europe: Ljudska prava i poslovanje: Preporuka CM/Rec(2016)3 Odbora ministara državama članicama (2016.).

⁴ Vijeće Europske unije, Budućnost rada: Europska unija promiče Deklaraciju MOR-a povodom njegove stote obljetnice, 2019., 13436/19, točka 19.

⁵ Europska komisija: komunikacija „Europski zeleni plan”, COM(2019)640 final, str. 22.

S OBZIROM NA TO DA

11. Pandemija bolesti COVID-19 pogoršala je već nestabilnu situaciju dijela radne snage na svim razinama globalnih lanaca opskrbe. Žene, djeca i radnici migranti posebno su pogođeni i izloženi nerazmjernim povredama ljudskih i radničkih prava povezanim s poslovanjem⁶.
12. Zbog kontinuiranog naglog pada broja radnih sati i znatnih gubitaka na svjetskoj razini u dohotku od rada uslijed pandemije bolesti COVID-19 samo se u neformalnom gospodarstvu oko 1,6 milijardi radnika, tj. gotovo polovina globalne radne snage, nalazi u neposrednoj opasnosti od gubitka sredstava za život⁷.
13. Pandemija bolesti COVID-19 prouzročila je svjetsku recesiju koja je znatno gora od gospodarske i financijske krize 2007. – 2009. Poduzeća u Europi i diljem svijeta suočena su s golemim izazovima u prevladavanju te nezapamćene gospodarske situacije. Pandemija je ukazala na činjenicu da je za poduzeća dobro da imaju pregled nad svojim vrijednosnim lancima, da poznaju svoje dobavljače i surađuju s njima kako bi mogla djelotvorno i fleksibilno upravljati kriznim situacijama.
14. Socijalno partnerstvo ima ključnu ulogu u rješavanju i ublažavanju posljedica krize uzrokovane bolešću COVID-19, a može biti djelotvorno samo ako se zaštite sloboda udruživanja i kolektivno pregovaranje.
15. U posljednja dva desetljeća zabilježena su određena poboljšanja u borbi protiv dječjeg rada, iako posljednje procjene ukazuju na znatno usporavanje napretka⁸. Ako se globalno smanjivanje dječjeg rada nastavi tako sporim tempom, bit će potrebno još gotovo 40 godina da se dječji rad iskorijeni, umjesto pet godina predviđenih točkom 8.7. cilja održivog razvoja br. 8.

⁶ Ujedinjeni narodi: Zajednička odgovornost, globalna solidarnost: odgovor na socioekonomske posljedice bolesti COVID-19, 2020.; COVID-19 i dječji rad: vrijeme krize, vrijeme za djelovanje, zajednička publikacija UNICEF-a i MOR-a, lipanj 2020.

⁷ Monitor MOR-a: COVID-19 i svijet rada, 29. travnja 2020.

⁸ Međunarodna organizacija rada, Globalne procjene dječjeg rada, rezultati i trendovi za razdoblje 2012. – 2016., rujan 2017.

16. Globalni lanci opskrbe imaju ključnu ulogu u gospodarskim aktivnostima diljem svijeta i u globalnoj trgovini. Stotine milijuna radnika zaposleno je u mrežama lanaca opskrbe multinacionalnih poduzeća. Te mreže čine 80 % svjetske trgovine⁹. Njima se mora upravljati na održiv način kako bi se ostvario dostojanstven rad za sve, uključujući pravedne plaće kojima se osigurava pristojan životni standard.
17. Održivo upravljanje i proizvodnja te socijalno partnerstvo pružaju konkurentsku prednost. Primjenom dosljednog pristupa Europska unija mogla bi iskoristiti tu prednost i kao najveće svjetsko jedinstveno tržište preuzeti vodeću međunarodnu ulogu u poticanju odgovornosti poduzeća za njihova djelovanja i propuste.
18. Dužna pažnja poduzeća, posebno dužna pažnja u pogledu ljudskih prava, ključna je za odgovorno upravljanje lancem opskrbe u skladu s Vodećim načelima UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, Trostranom deklaracijom MOR-a o načelima za multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku te Smjernicama OECD-a za multinacionalna poduzeća.
19. Petnaest država članica donijelo je svoje nacionalne akcijske planove o poslovanju i ljudskim pravima nakon poziva Komisije iz 2011.¹⁰ Ti se planovi uvelike razlikuju u provedbenom pristupu i obvezama. Neke su zemlje provele ili planiraju provesti obvezno zakonodavstvo o dužnoj pažnji.
20. Analiza Europske komisije ukazuje na to da samo manji broj poduzeća u Europskoj uniji trenutačno provodi sveobuhvatnu dužnu pažnju kojom se u obzir uzimaju sva ljudska i radnička prava i okolišni učinci te koja se odnosi na čitav lanac vrijednosti¹¹. To može dovesti do ozbiljnih rizika i za nositelje prava i za poduzeća.

⁹ UNCTAD, Izvješće o ulaganjima u svijetu (2013.).

¹⁰ Europska komisija, komunikacija „Obnovljena strategija EU-a za društvenu odgovornost korporacija za razdoblje 2011. – 2014.“, COM(2011)681 final.

¹¹ Europska komisija (2020.): Studija o zahtjevima za postupanje s dužnom pažnjom u lancu opskrbe.

21. Dobrovoljne mjere i inicijative poduzeća, sindikata, poslovnih organizacija i drugih dionika, kao što su sektorski dijalozi i sektorske ili tematske platforme ili inicijative s više dionika te podizanje razine svijesti među potrošačima, imaju važnu ulogu, no male su šanse da će se samo na temelju njih znatno izmijeniti način na koji poduzeća upravljaju svojim učincima na društvo, okoliš i upravljanje te pružiti učinkovit pravni lijek pogođenima¹².
22. Europska poduzeća, posebno ona s međusektorskim djelatnostima, suočena su s različitim zahtjevima EU-a u pogledu održivosti i dužne pažnje, kao i s heterogenim nacionalnim zakonodavstvom. Stoga sve veći broj europskih poduzeća koja prepoznaju vrijednost obveznih pravila na razini EU-a o postupanju s dužnom pažnjom u pogledu ljudskih prava uviđa potrebu za jednakim uvjetima s istim standardima za sve unutar jedinstvenog europskog tržišta, među ostalim i za konkurente iz trećih zemalja¹³.
23. Za kombiniranje učinka poluge i stručnog znanja ključno je zajedničko razumijevanje zahtjeva za postupanje s dužnom pažnjom u svim sektorima, veličinama poduzeća i zemljama, u skladu s Vodećim načelima UN-a i Smjernicama OECD-a za multinacionalna poduzeća te Trostranom deklaracijom MOR-a o načelima za multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku.

NAGLAŠAVAJUĆI DA

24. Na kršenja temeljnih prava na radu, loše radne uvjete, posebno nedovoljnu sigurnost i zdravlje na radu, nedostatak pravedne plaće, neredovito ili prekomjerno radno vrijeme, diskriminaciju te rodno uvjetovano nasilje i uznemiravanje koje nerazmjerno pogađa žene i djevojčice, među ostalim u lancima opskrbe i vrijednosti, mora se odgovoriti globalnim pristupom.

¹² Europska komisija (2020.): Studija o dužnostima direktora i održivom korporativnom upravljanju. Europska komisija (2020.): Studija o zahtjevima za postupanje s dužnom pažnjom u lancu opskrbe.

¹³ Europska komisija (2020.): Studija o zahtjevima za postupanje s dužnom pažnjom u lancu opskrbe.

25. Za provedbu ciljeva održivog razvoja potreban je snažan program za dostojanstven rad, kako je naglašeno u cilju održivog razvoja br. 8. Promicanje dostojanstvenog rada ujedno je jedan od glavnih elemenata održive proizvodnje i potrošnje, borbe protiv siromaštva i gladi, jačanja socijalne zaštite, podupiranja rodne ravnopravnosti i smanjenja nejednakosti.
26. U prvom je redu odgovornost svake države da poštuje, štiti i ostvaruje ljudska prava pojedinaca na svojem državnom području i/ili u svojoj nadležnosti. Korporativna odgovornost za poštovanje ljudskih prava neovisna je u odnosu na sposobnost ili spremnost država da ispune svoju dužnost zaštite ljudskih prava.
27. Za postizanje ciljeva utvrđenih u Programu održivog razvoja do 2030. potrebni su pojačani naponi i konkretne mjere za promicanje dostojanstvenog rada, među ostalim u globalnim lancima opskrbe.
28. Uspostava poticajnog okružja za odgovorno upravljanje lancem opskrbe i za njegovo unapređenje važan je dio djelovanja EU-a na promicanju dostojanstvenog rada u globalnim lancima opskrbe.
29. Za rješavanje nedostatka zaštite ljudskih prava duž globalnih lanaca opskrbe bit će potrebni istovremeni naponi putem svih postojećih kanala politika. Europska unija i njezine države članice te socijalni partneri i relevantni dionici, uključujući civilno društvo, trebaju surađivati kako bi ujedinili napore za uspostavu stabilnog političkog okvira i strategije, kojima bi se na međunarodnoj razini definirali jednaki uvjeti.
30. Sve eventualne obveze nametnute poduzećima trebale bi biti u skladu s međunarodnim obvezama, biti razmjerne, stvarati pravnu sigurnost, uzimati u obzir specifičnu situaciju i potrebe MSP-ova te težiti jačanju dostojanstvenog rada, uključujući poticanje odgovornih odnosa između poduzeća u EU-u i njihovih partnera u zemljama u razvoju.

POZDRAVLJAJUĆI ČINJENICU DA EUROPSKA KOMISIJA

31. obvezala se na poticanje socijalne pravednosti u ostatku svijeta kako bi osigurala pravednu tranziciju globalnog gospodarstva¹⁴;
32. najavila je da će 2021. predstaviti novu inicijativu o održivom korporativnom upravljanju, koja se će se, među ostalim, baviti pažnjom dobrog gospodarstvenika i obveznom dužnom pažnjom u području ljudskih prava i okoliša u različitim gospodarskim lancima opskrbe i vrijednosti¹⁵;
33. poduzima mjere u različitim područjima politika kako bi promicala dostojanstven rad u globalnim lancima opskrbe i vrijednosti, a najavila je i daljnje mjere. Te politike uključuju trgovinu, razvojnu suradnju, dijaloge i politike o radu i ljudskim pravima, sektorske politike, politike susjedstva i mjere povezane s korporativnom odgovornošću, javnom nabavom, korporativnim izvješćivanjem, održivim financijama, dužnom pažnjom u lancima opskrbe mineralima iz područja zahvaćenih sukobima, okolišem i potrošačkim politikama;
34. jača suradnju s partnerskim zemljama i u okviru međunarodnih foruma kako bi aktivno promicala i podupirala nacionalne i globalne napore za provedbu Vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima i Smjernica OECD-a za multinacionalna poduzeća te Trostrane deklaracije MOR-a o načelima za multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku;

¹⁴ Europska komisija: Komunikacija o jakoj socijalnoj Europi za pravednu tranziciju, COM(2020) 14 final.

¹⁵ Europska komisija: komunikacija „Strategija EU-a za bioraznolikost do 2030.”, COM(2020) 380 final.

35. pozvala je države članice da usvoje nacionalne akcijske planove¹⁶ i razmatra različite oblike dodatnih poticaja za poduzeća da integriraju ciljeve održivog razvoja u svoje aktivnosti, kako je utvrđeno u dokumentu za razmatranje naslovljenom „Prema održivoj Europi do 2030.”¹⁷, u skladu s izraženom voljom EU-a da razmotri mogućnosti za jačanje provedbe Vodećih načela UN-a, uključujući mogući s time povezani akcijski plan EU-a¹⁸;
36. snažno se zalaže za stvaranje kulture održivog korporativnog upravljanja i postizanje uspješnog uključivog gospodarstva koje radi za ljude i ostvaruje okolišne i socijalne ciljeve¹⁹.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE

POZIVA DRŽAVE ČLANICE DA U SKLADU SA SVOJIM NADLEŽNOSTIMA I VODEĆI RAČUNA O NACIONALNIM OKOLNOSTIMA TE POŠTUJUĆI ULOGU I AUTONOMIJU SOCIJALNIH PARTNERA

37. POJAČAJU svoje napore za učinkovitu provedbu Vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, među ostalim putem novih ili ažuriranih nacionalnih akcijskih planova koji sadrže pametnu kombinaciju dobrovoljnih i obveznih mjera, ako je to primjereno. Postupci iz nacionalnih akcijskih planova trebaju biti usmjereni na rješavanje nedostatka zaštite ljudskih prava i u njima bi bi neprestano trebali sudjelovati radnice i drugi nositelji prava iz pogođenih skupina i zajednica te socijalni partneri;
38. RAZMOTRE pridruživanje Savezu 8.7. kako bi se potaknulo djelovanje u vezi s točkom 8.7. ciljeva održivog razvoja do 2030. radi rješavanja problema dječjeg i prisilnog rada te trgovine ljudima u globalnim lancima opskrbe;

¹⁶ Europska komisija: komunikacija „Obnovljena strategija EU-a za društvenu odgovornost korporacija za razdoblje 2011. – 2014.”, COM(2011) 681 final.

¹⁷ Europska komisija (2019.), dokument za razmatranje „Prema održivoj Europi do 2030.”, COM(2019) 22.

¹⁸ Zaključci Vijeća o prioritetima EU-a na forumima UN-a za ljudska prava u 2019. koje je Vijeće usvojilo na 3673. sastanku održanom 18. veljače 2019., dokument ST 6339/19.

¹⁹ Komunikacija Komisije „Europski zeleni plan” iz 2019.; Akcijski plan Komisije o financiranju održivog rasta iz 2018.: inicijativa za održivo korporativno upravljanje koju vodi Glavna uprava JUSTICE.

39. RAZMOTRE pružanje potpore Fondu vizije nula (*Vision Zero Fund*) pod vodstvom MOR-a i sličnim projektima drugih međunarodnih organizacija kojima se doprinosi viziji postizanja nulte stope teških i smrtonosnih nesreća, ozljeda i bolesti povezanih s radom u globalnim lancima opskrbe i PODRŽE nastojanja da se pravo na sigurne i zdrave radne uvjete integrira u okvir MOR-a o temeljnim načelima i pravima na radu²⁰;

POZIVA DRŽAVE ČLANICE I EUROPSKU KOMISIJU DA U SKLADU SA SVOJIM
NADLEŽNOSTIMA I VODEĆI RAČUNA O NACIONALNIM OKOLNOSTIMA TE
POŠTUJUĆI ULOGU I AUTONOMIJU SOCIJALNIH PARTNERA

40. PROMIČU ljudska prava u globalnim lancima opskrbe i dostojanstven rad diljem svijeta, uključujući politiku nulte tolerancije na dječji i prisilni rad, trgovinu ljudima te druga kršenja i povrede ljudskih prava, putem različitih unutarnjih i vanjskih politika, u okviru multilateralnih foruma i zajedno s globalnim partnerima;
41. RAZMOTRE uspostavu ili jačanje inicijativa, posebno partnerskih programa, za jačanje sustava inspekcije rada u trećim zemljama;
42. DOPRINESU održivom i otpornom globalnom oporavku od krize uzrokovane bolešću COVID-19 poduzimanjem mjera za odgovor na njezine globalne posljedice na radnike i druge nositelje prava duž globalnih lanaca opskrbe te uspostavom politika pravedne tranzicije;
43. SURADUJU na poticanju usklađenosti nacionalnih i europskih mjera povezanih s održivim korporativnim upravljanjem, među ostalim onih koje se odnose na zahtjeve u pogledu lanaca opskrbe, i njihove učinkovite provedbe s obzirom na tešku gospodarsku situaciju europskih poduzeća uslijed krize uzrokovane bolešću COVID-19.

²⁰ Vijeće Europske unije: Budućnost rada: Europska unija promiče Deklaraciju MOR-a povodom njegove stote obljetnice, 24. listopada 2019., dokument ST 13436/19.

POZIVA EUROPSKU KOMISIJU DA

44. AŽURIRA svoju komunikaciju iz 2006. naslovljenu „Promicanje dostojanstvenog rada za sve – doprinos EU-a provedbi programa za dostojanstven rad u svijetu”;
45. do 2021. PRIPREMI akcijski plan EU-a usmjeren na održivo oblikovanje globalnih lanaca opskrbe, promicanje ljudskih prava, socijalne i okolišne standarde dužne pažnje i transparentnost, u kojem bi se u obzir uzela iskustva i pouke stečeni tijekom pandemije bolesti COVID-19. Time bi se poduprla dosljedna provedba Vodećih načela UN-a o poslovanju i ljudskim pravima, Trostrane deklaracije MOR-a o načelima za multinacionalna poduzeća i socijalnu politiku te Smjernica OECD-a za multinacionalna poduzeća. Akcijskim planom trebalo bi obuhvatiti potrebe onih koji se nalaze na početku globalnih lanaca opskrbe, često u zemljama u razvoju, čime bi se dopunio ažurirani program za dostojanstven rad;
46. PODNESE prijedlog pravnog okvira EU-a za održivo korporativno upravljanje, uključujući međusektorske korporativne obveze postupanja s dužnom pažnjom duž globalnih lanaca opskrbe. To bi moglo uključivati definiciju vrste postupaka upravljanja rizicima koje trgovačka društva moraju slijediti kako bi utvrdila, spriječila, ublažila i uzela u obzir njihove negativne učinke na ljudska i radnička te na okoliš;
47. PREDVIDI odgovarajuće potporne mjere za razvojnu suradnju i vanjsku politiku koje bi mogle pratiti provedbu pametne kombinacije mjera duž globalnih lanaca opskrbe, uključujući zakonodavstvo EU-a, te njihov mogući utjecaj na uspostavu jednakih uvjeta na svjetskoj razini i njihovo prihvaćanje među partnerima iz trećih zemalja;
48. POTIČE razvoj i provedbu nacionalnih akcijskih planova o poslovanju i ljudskim pravima u državama članicama kako bi se poboljšala koordinacija i dosljednost;
49. RAZMOTRI predstavljanje okvirnih smjernica u obliku kriterija i standarda kvalitete za nacionalne akcijske planove o poslovanju i ljudskim pravima te uspostavu struktura za uzajamno učenje među državama članicama u pogledu njihovih nacionalnih akcijskih planova o poslovanju i ljudskim pravima;

50. RAZMOTRI pokretanje sektorskih dijaloga diljem EU-a i jačanje nacionalnih sektorskih pristupa koji se temelje na više dionika kako bi se riješila pitanja ljudskih i radničkih prava u globalnim lancima opskrbe i vrijednosti;
51. PODUPIRE i aktivno SE SLUŽI radom Agencije za temeljna prava²¹ i njezinom savjetodavnom ulogom u vezi s pristupom pravnom lijeku za negativne učinke na ljudska prava duž globalnih lanaca;
52. TEŽI ambicioznim poglavljima o održivosti sa snažnim socijalnim i radničkim pravima te odredbama o odgovornom upravljanju lancem opskrbe u trgovinskim sporazumima i čvrstim ključnim klauzulama o ljudskim pravima; NASTAVI raditi na snažnijim mehanizmima praćenja i provedbe te na nastojanjima da se osigura da zemlje koje ostvaruju koristi od jednostranih carinskih povlastica poštuju međunarodne standarde u području ljudskih prava i rada.
-

²¹ Agencija Europske unije za temeljna prava (2020.), Izvješće o poslovanju i ljudskim pravima: pristup pravnom lijeku.